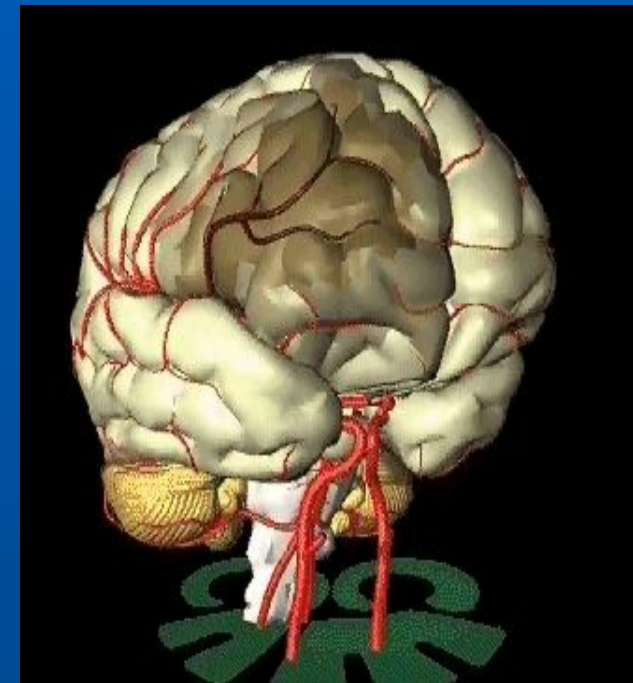

Запорізький державний медичний університет
Кафедра нервових хвороб

СУДИННІ ЗАХВОРЮВАННЯ ГОЛОВНОГО І СПИННОГО МОЗКУ

Лектор: *Доктор медичних наук,
професор*
*Шевченко Людмила
Олександрівна*

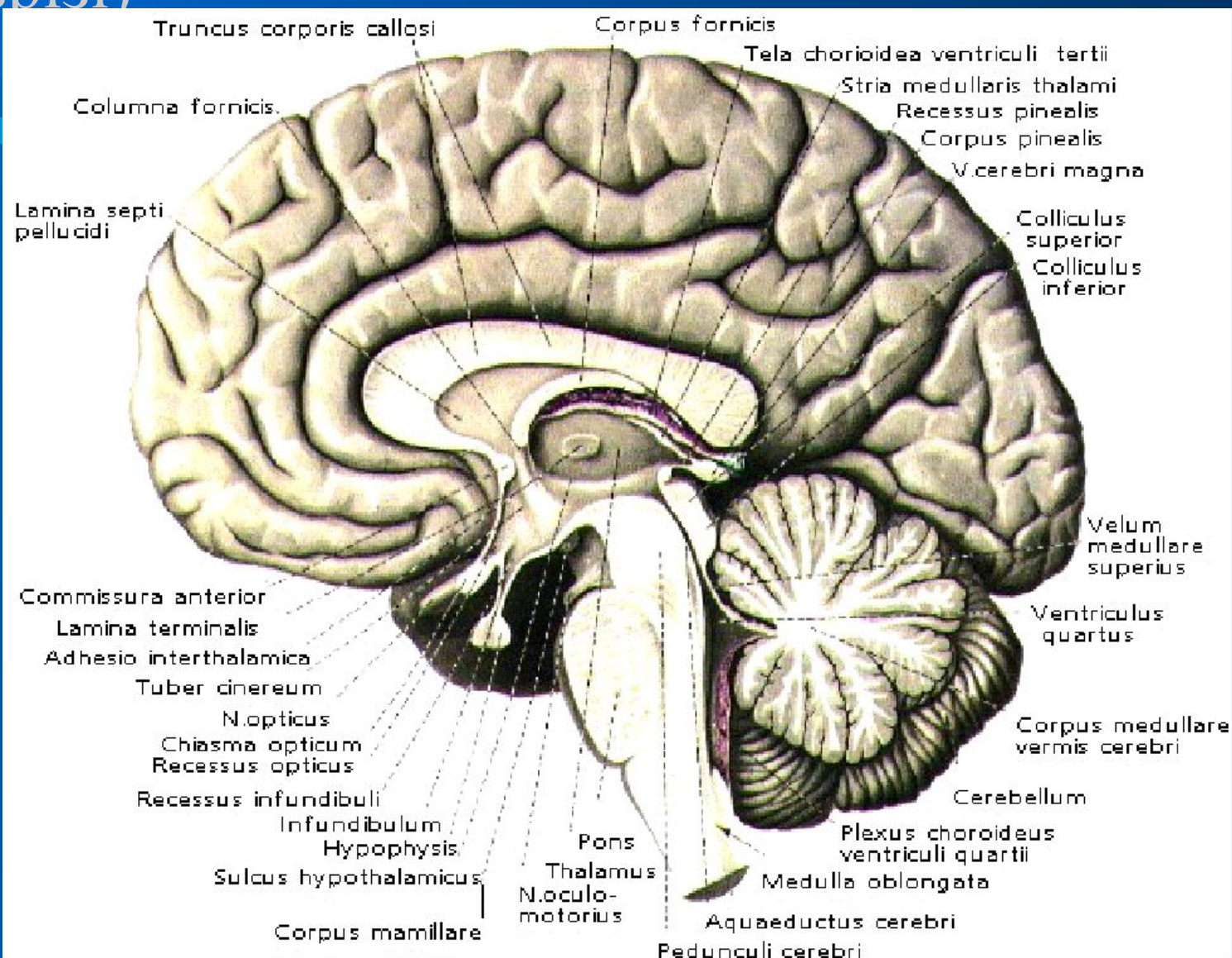

**Судинні захворювання
головного мозку поділяються
на
гострі та хронічні
форми (дисциркуляторна
енцефалопатія (ДЕ)).**

ДЕ відображає

хронічне повільно прогресуюче ураження утворень головного мозку, обумовлене патобіохімічними явищами прогресивного характеру, що ініціюють на останньому етапі загибель нервових клітин за механзмами гіпоксичного нейробіозу та генетично детермінованого нейроаптозу.

Слайд 1в -Головний мозок (на сагітальному розрізі)

Слайд 1 г – Кора великого мозку

**Клінічні прояви ДЕ: стійкі
неврологічні
симптомокомплекси, що
відображають
відповідні ураження
церебральних структур**

ГОСТРІ ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ

- **Транзиторні ішемічні атаки (ТІА)**
- **Мозкові інсульты**

2

МОЗКОВІ ІШЕМІЧНІ ІНСУЛЬТИ (МІІ)

Частота МІІ – 75% от числа всіх інсультів.

МІІ ініціюється розвитком вогнищевої деструкції в тканині мозку внаслідок гіпоксичного некробіозу та апоптозу (що запускається генетичною програмою загибелі нейронів у зв'язку з експресією генів апоптозу)

3

ПІДТИПИ МІІ

1. КАРДІОЕМБОЛІЧНИЙ
2. АТЕРОТРОМБОТИЧНИЙ
3. АТЕРОЕМБОЛІЧНИЙ (ПРИ НАЯВНОСТІ НЕСТАБІЛЬНИХ ЖОВТИХ БЛЯШОК)
4. ЛАКУНАРНИЙ
5. ЗА ТИПОМ ГЕМОРЕОЛОГІЧНОЇ МІКРООКЛЮЗІЇ

ЕТАПИ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ, ЛОКАЛЬНОЇ АНОКСІЇ, ЩО ФОРМУЮТЬ ВОГНИЩЕ ДЕСТРУКЦІЇ

- **АНОКСІЯ** $\Rightarrow$ накопичення Ca^{++} всередині клітини і вихід Na^{+} з неї; надлишковий синтез амінокислот, що викликають збудження
- **ЕКСАЙТОТОКСИЧНІСТЬ:** глутаматергічна і аспартатергічна.
- Підвищення синтезу оксиду азоту.
- Виникнення оксидантного стресу.

5

ЕТАПИ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ, ЛОКАЛЬНОЇ АНОКСІЇ, ЩО ФОРМУЮТЬ ВОГНИЩЕ ДЕСТРУКЦІЇ

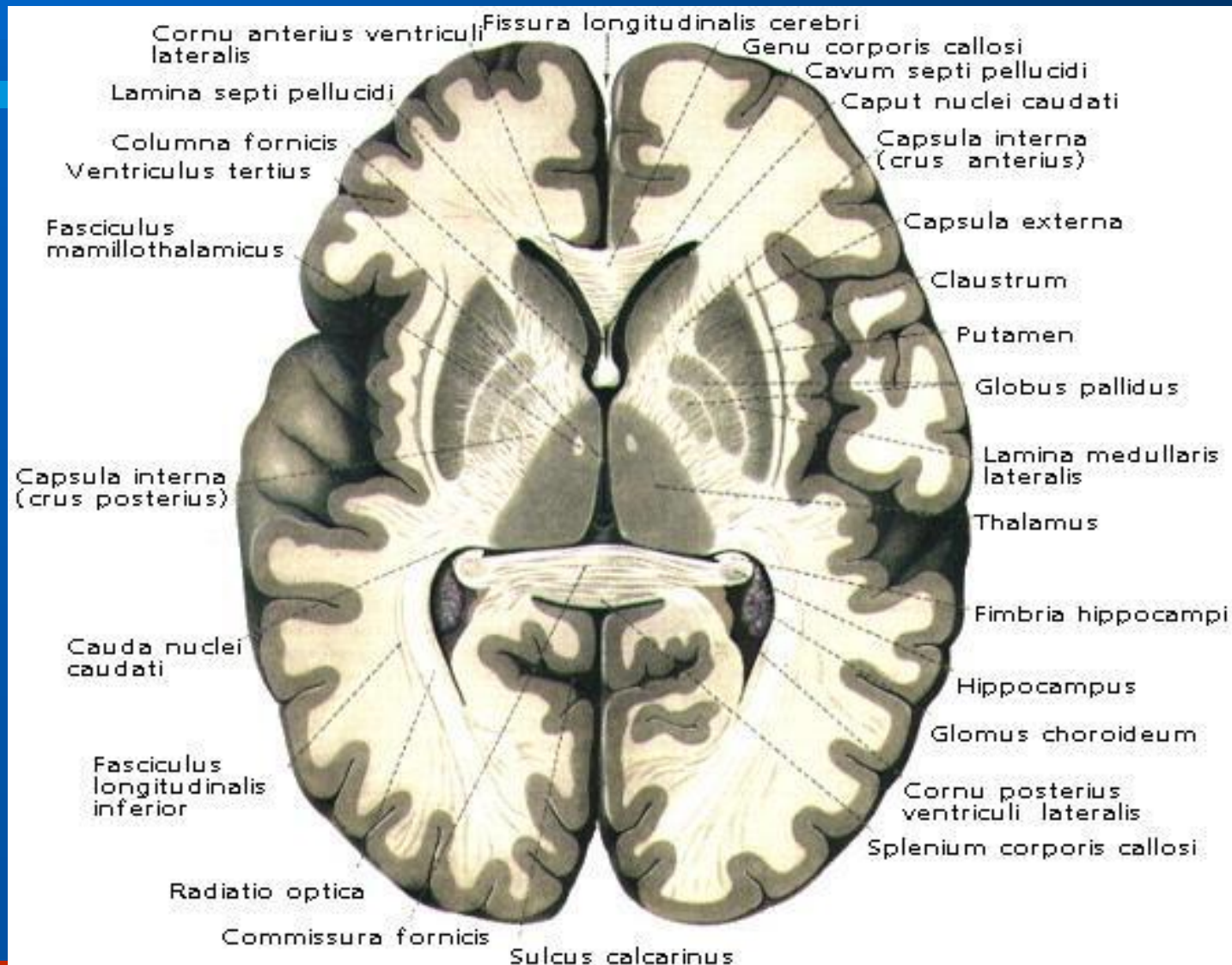
- Підвищення синтезу патологічних внутрішньоклітинних ферментів, запальні зміни
- Експресія генів апоптозу.
- Порушення мікроциркуляції.
- Некробіоз, що поєднується з апоптозом ⇒ вогнищева деструкція церебральних структур.

**ТИПОВА КЛІНІЧНА СТРУКТУРА
НАЙГОСТРІШОГО ПЕРІОДУ
МОЗКОВОГО ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ
СУПРАТЕНТОРІАЛЬНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ**

- 1. Початок поступовий, рідше гострий (35-40%).**

7

Слайд 8 - Великий мозг (горизонтальный разрез).

ТИПОВА КЛІНІЧНА СТРУКТУРА НАЙГОСТРІШОГО ПЕРІОДУ МОЗКОВОГО ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ СУПРАТЕНТОРІАЛЬНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ

- 2. Поява ознак вогнищевого ураження мозку, їх поглиблення (слабкість в кінцівках трансформується в глибокий геміпарез чи геміплегію).**

9

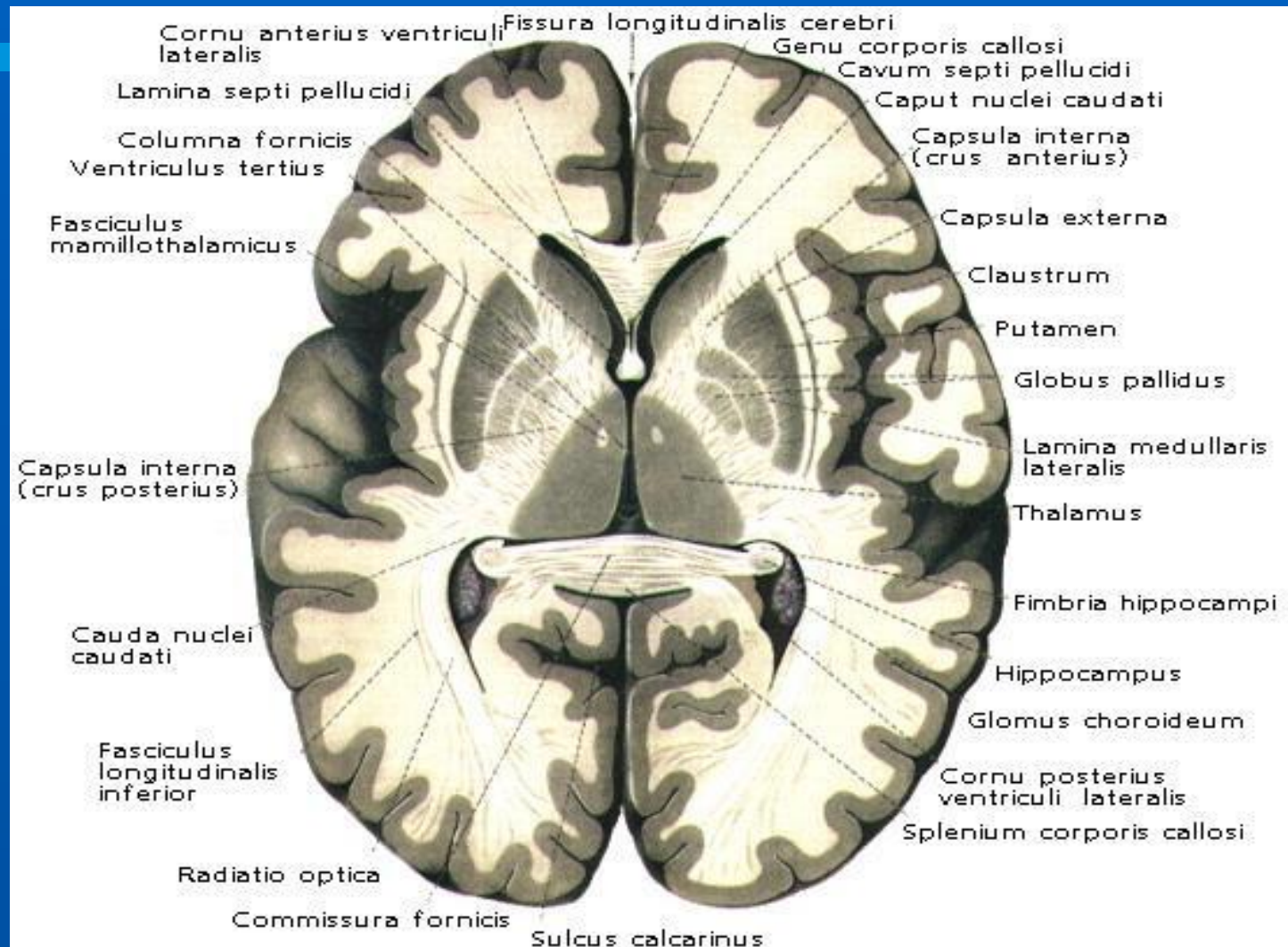
**ТИПОВА КЛІНІЧНА СТРУКТУРА
НАЙГОСТРІШОГО ПЕРІОДУ МОЗКОВОГО
ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ
СУПРАТЕНТОРІАЛЬНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ**

3. Прояви

**загально мозкового
синдрому**

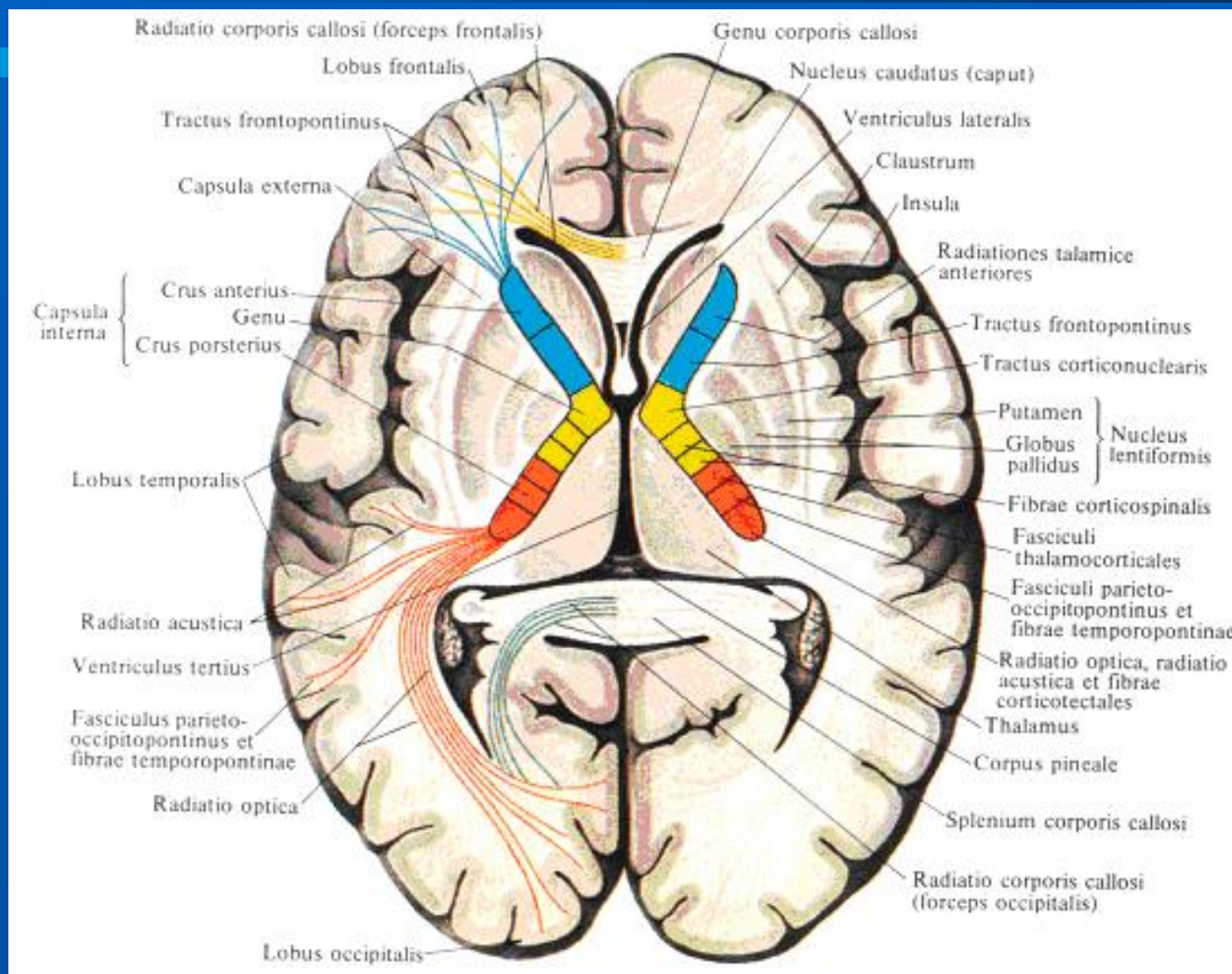
**виражені нерізно чи
відсутні.**

Слайд 10а – Зріз головного мозку через зорові горби

Слайд 10 б- Зріз головного мозку на рівні внутрішньої капсули

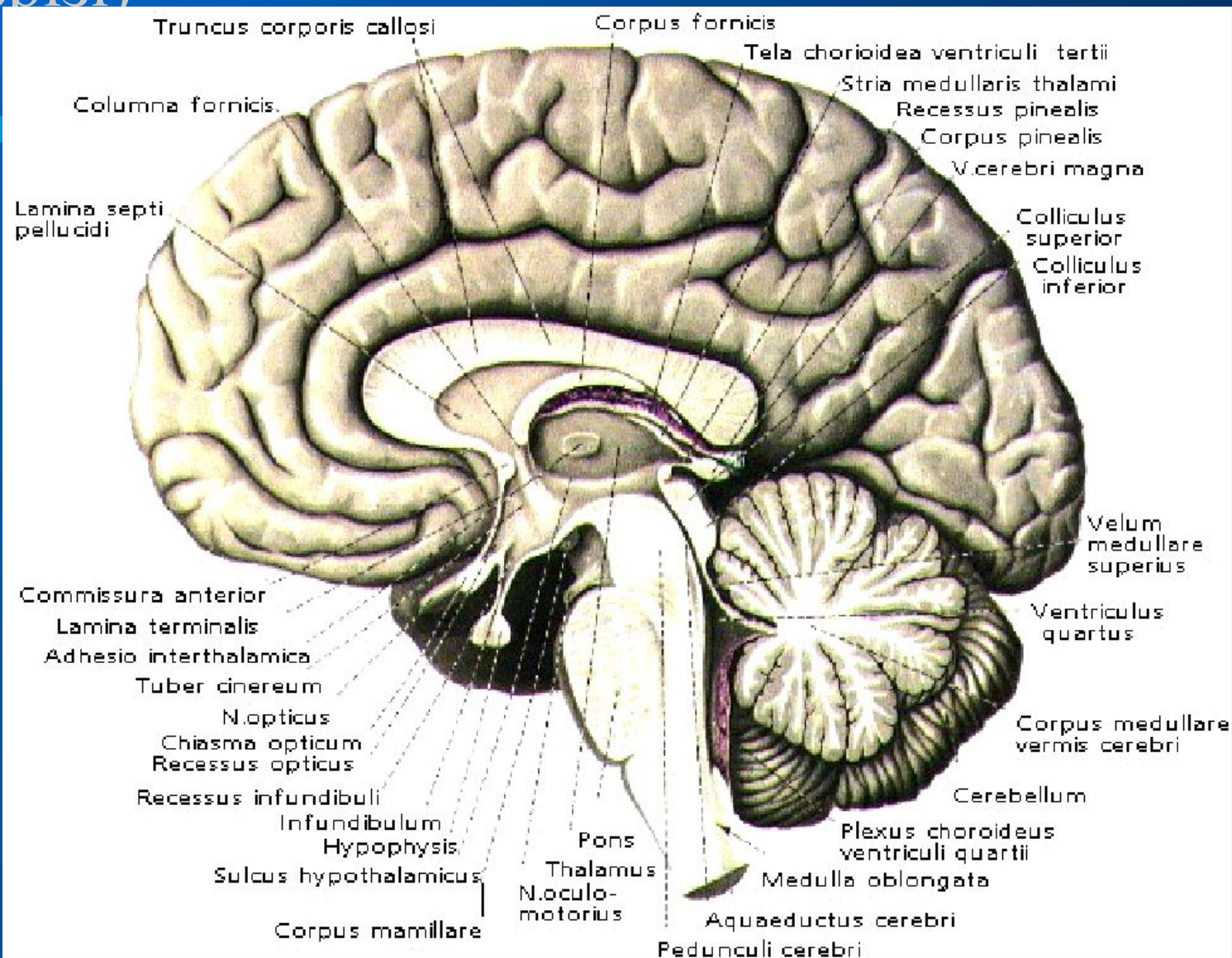

**ТИПОВА КЛІНІЧНА СТРУКТУРА
НАЙГОСТРІШОГО ПЕРІОДУ МОЗКОВОГО
ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ
СУПРАТЕНТОРІАЛЬНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ**

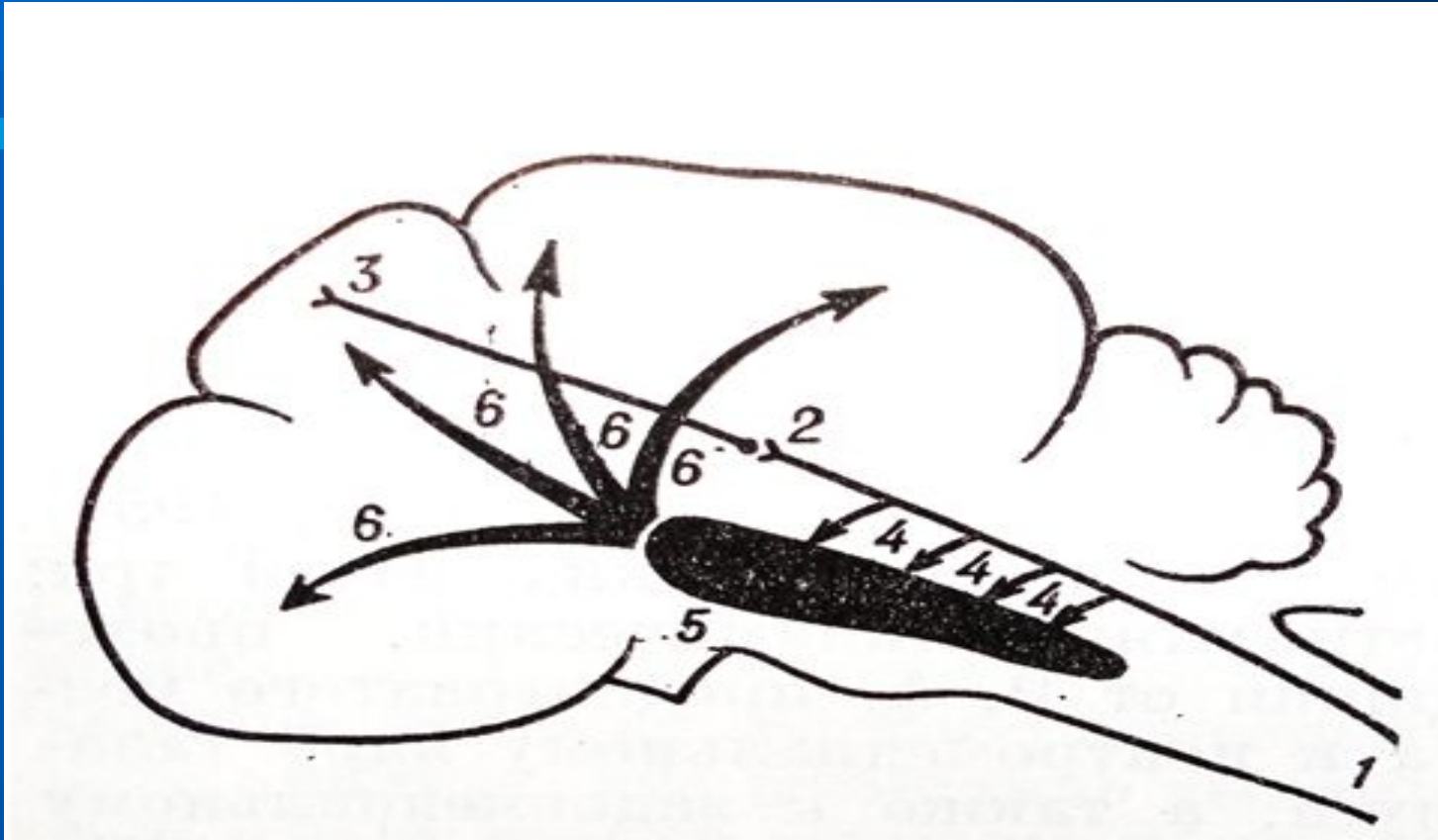
- 4. Зміна артеріального тиску частіше в бік підвищення, значно рідше – зниження.**

11

Слайд 11а - Головной мозг (на сагитальном разрезе)

Слайд 11 б- Схема висхідного активуючого впливу ретикулярної формації (за Х. Мегуном)

1,2,3 – специфічний чутливий провідний шлях; **4** – колатералі, що з'єднують специфічний чутливий шлях з ретикулярною формацією стовбура головного мозку; **5** – висхідна активуюча система ретикулярної формації; **6** – генералізований вплив ретикулярної формації на кору півкуль головного мозку.

ПАРАКЛІНІЧНІ ПАРАМЕТРИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ МОЗКОВИЙ ІШЕМІЧНИЙ ІНСУЛЬТ

1. КТ і МРТ-візуалізація головного мозку, ПЕГ.
2. Біохімічні критерії.
3. Лікворологічні
(зараз використовуються рідко).

12

ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ МІІ

Недиференційована терапія **(базисна терапія):**

- а) забезпечення адекватної оксигенації, системної гемодинаміки;**

- б) лікування судомного синдрому та психомоторного збудження;**

13

ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ МІІ

Недиференційована терапія:

- в) відновлення електролітного та кислотно-лужного балансу;**

- г) профілактика аспірації дихальної системи, інфекційних та інших ускладнень.**

МЕТОДИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ ТЕРАПІЇ МІІ

- 1. Забезпечення гіперволемічної гемоделюції.**
- 2. Антиагрегантна терапія (*плавікс, дипіридамо́л*)**

15

МЕТОДИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ ТЕРАПІЇ МІІ

- 3. Контрольований тромболізис
(актеплазе, актилізе, урокіназа).**
- 4. Антикоагулянтні засоби
(фраксипарин, клексан, фенілін,
сулодексид).**

16

МЕТОДИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ ТЕРАПІЇ МІІ

- 5. Антиоксидантні засоби (мексикор, цитофлавін, берлітїон, тіогаμμα-турбо, вазопро, мелдонїум, вітамін E).*
- 6. Нейропротективні засоби, а також ті, що забезпечують нейротрофічні ефекти (семакс, церебролізин, кортексин).*

МЕТОДИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ ТЕРАПІЇ МІІ

- 7. Селективні ангіопротективні засоби (серміон, кавінтон, вазобрал, інстенон, пентоксифілін).**
- 8. Немедикаментозні методи лікування**

18

КЛАСИФІКАЦІЯ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ГЕМОРАГІЇ ЗА ЛОКАЛІЗАЦІЄЮ

- 1. Паренхіматозна геморагія.**
- 2. Субарахноїдальна геморагія.**
- 3. Вентрикулярна геморагія
(первинна).**

Слайд 19 а- Головной мозг на уровне внутренней капсулы

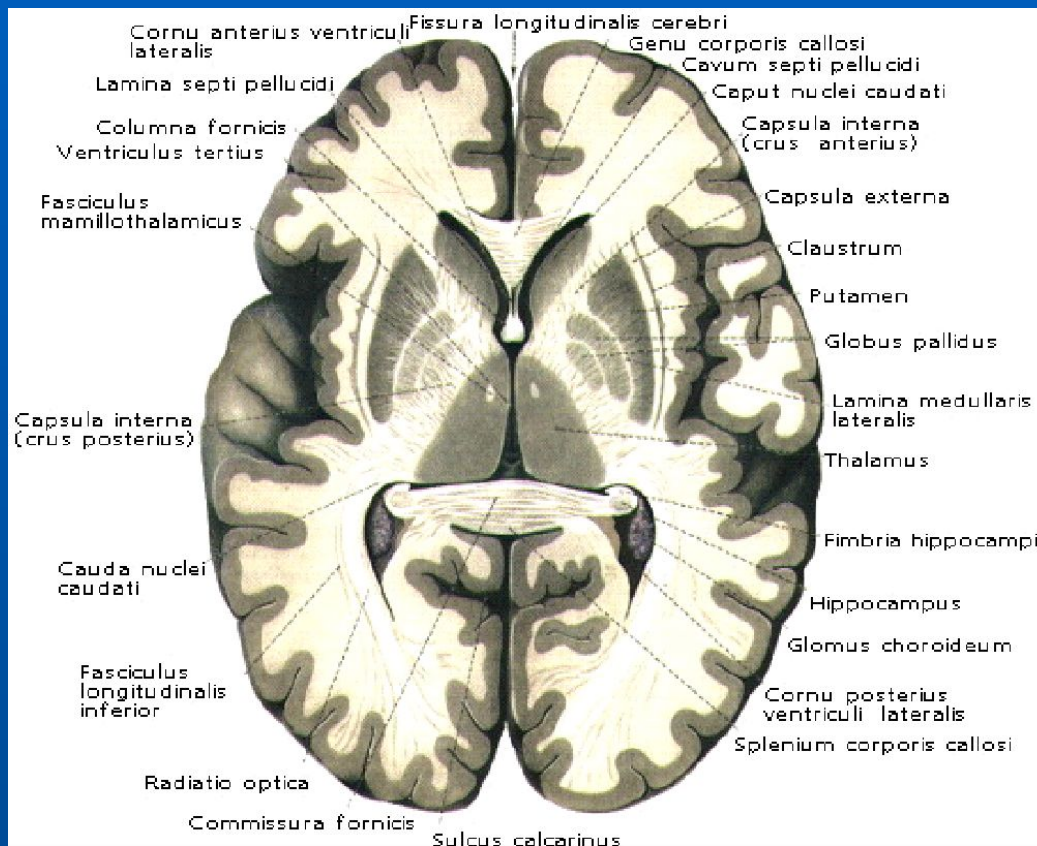
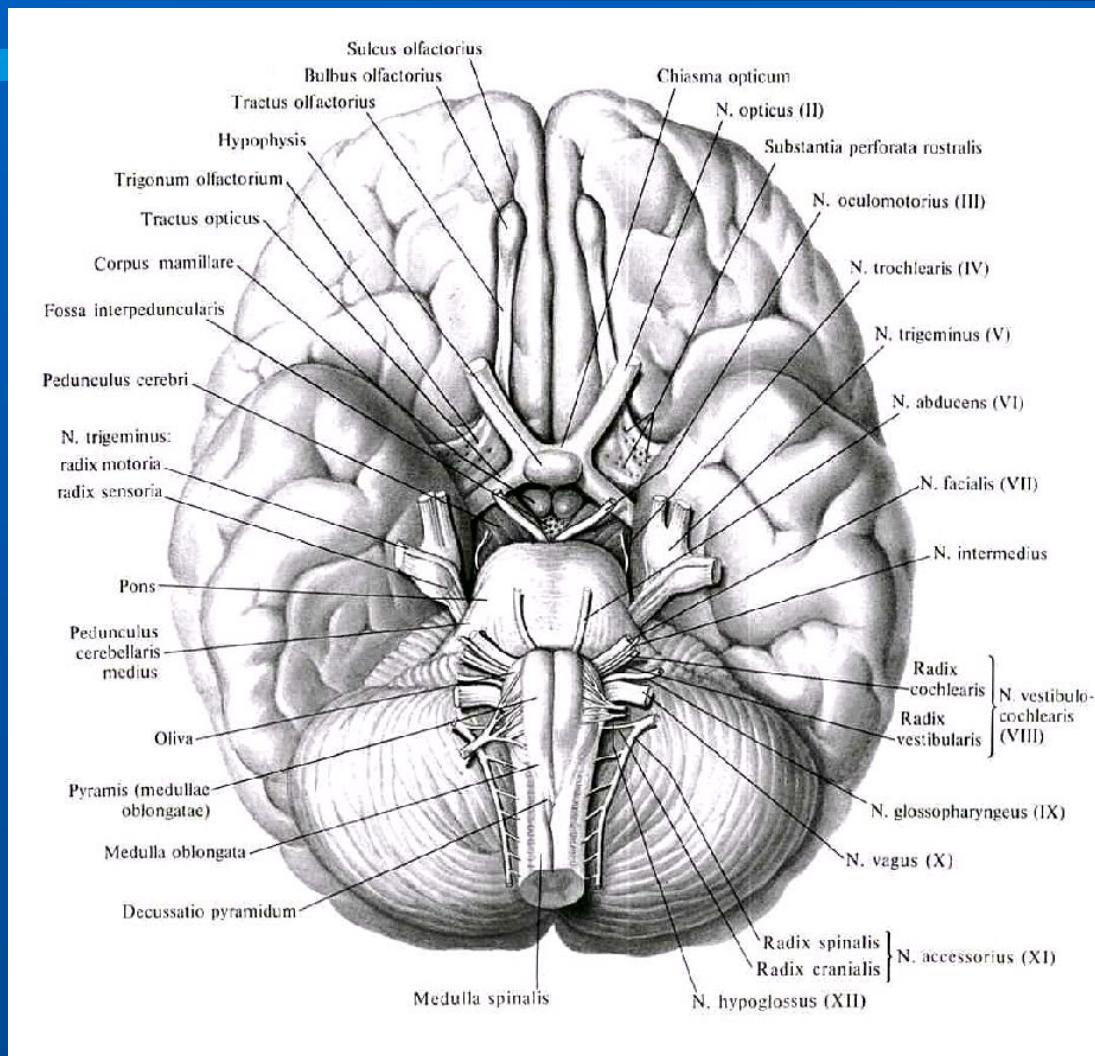

Рис. 15. Большой мозг (горизонтальный срез на уровне внутренней капсулы и спайки свода).

Слайд 19 б -Основа великого мозку

КЛАСИФІКАЦІЯ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ГЕМОРАГІЇ ЗА ЛОКАЛІЗАЦІЄЮ

**4. Субдуральна геморагія
(гематома).**

5. Поєднані геморагії.

20

ПАТОГЕНЕЗ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ГЕМОРАГІЇ (ЦГ)

- 1. Внаслідок розриву церебральної судини - потрапляння крові в паренхіму мозку.**
- 2. Іритація дофамінергічних нейронів з розвитком дифузного ангіоспазму.**

21

ПАТОГЕНЕЗ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ГЕМОРАГІЇ (ЦГ)

- 3. Швидкий розвиток набряку мозку (вазогенного та цитотоксичного), збільшення маси мозку, формування дислокаційного синдрому.**
- 4. Виникнення в мозку вогнища деструкції внаслідок ЦГ.**

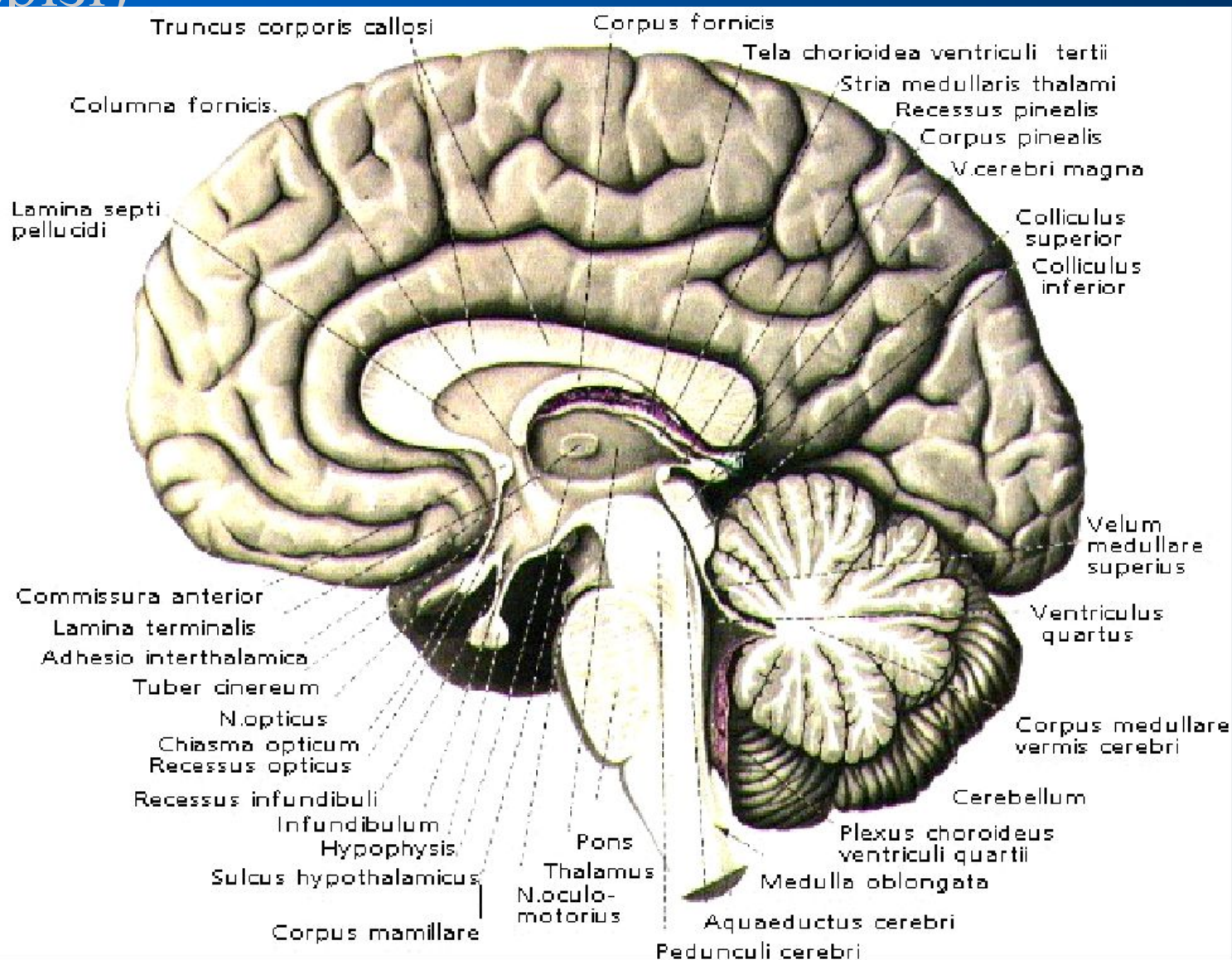
МОЗКОВИЙ ГЕМОРАГІЧНИЙ ІНСУЛЬТ

ПАТОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ГЕМОРАГІЇ

**ЛОКАЛЬНА церебральна
геморагія ⇒ вогнищева церебральна
деструкція ⇒ набряк головного мозку з
розвитком дислокаційного синдрому
(транстенторіального та латерального
зміщень великого мозку).**

23

Слайд 23а - Головной мозг (на сагитальном разрезе)

МОЗКОВИЙ ГЕМОРАГІЧНИЙ ІНСУЛЬТ

ПАТОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЦЕРЕБРАЛЬНОЇ ГЕМОРАГІЇ

Клінічні прояви

загально мозкового синдрому (внаслідок набряку мозку) поєднуються з вогнищевим неврологічним синдромом.

Ці синдроми проявляються на фоні розвитку постгеморагічної, некротично-проліферативної ангіопатії.

Типова клінічна структура мозкового геморагічного інсульту супратенторіальної локалізації.

Мозковий геморагічний інсульт виникає у осіб, що страждають на мікроангіопатію, мікроаневризми, аневризми, з підвищеними цифрами АТ та іншими формами васкулопатії.

25

Типова клінічна структура мозкового геморагічного інсульту супратенторіальної локалізації.

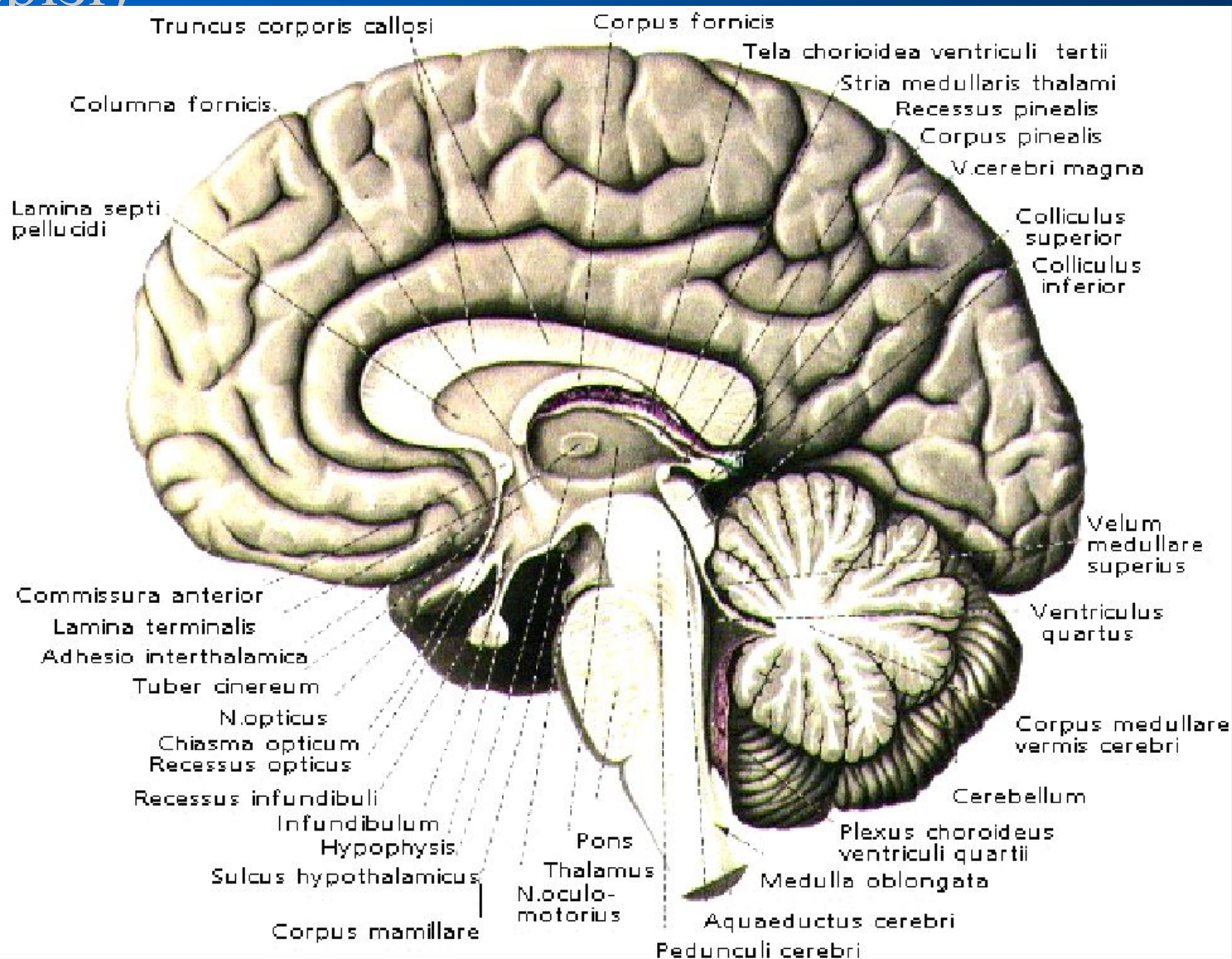
1. Початок гострий або поступово прогресуючий («ступінчастий») на фоні високих цифр АТ.

26

Типова клінічна структура мозкового геморагічного інсульту супратенторіальної локалізації

2. Гостре виникнення загально мозкового синдрому (інтенсивний головний біль, блювання, більш ніж у 50% хворих порушення свідомості, наявність менінгеального синдрому, двосторонніх патологічних пірамідних симптомів; за прогресуючого перебігу інсульту - приєднання окорухових розладів, змін м'язового тону мезенцефального характеру, приєднання вітальних розладів).

Слайд 27а - Головной мозг (на сагіальному розрізі)

Типова клінічна структура мозкового геморагічного інсульту супратенторіальної локалізації

3. **Наявність неврологічного синдрому, обумовленого вогнищем деструкції геморагічного характеру (геміпарез або геміплегія, що виявляються відповідними пробами)**

ПАРАКЛІНІЧНІ КРИТЕРІЇ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ МОЗКОВИЙ ГЕМОРАГІЧНИЙ ІНСУЛЬТ

- 1. КТ, МРТ-візуалізація головного мозку (гіперденсивний характер змін щільності паренхіми мозку, що поєднується зі зміщенням серединних структур в бік протилежний вогнищу ураження, зі здавленням шлуночкової системи мозку на боці ураження).**

29

ПАРАКЛІНІЧНІ КРИТЕРІЇ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ МОЗКОВИЙ ГЕМОРАГІЧНИЙ ІНСУЛЬТ

- 2. Гемореологічні критерії опосередковано підтверджують мозговий геморагічний інсульт (індекс Кребса).**
- 3. Дані лікворологічного дослідження (виконуються тільки при відсутності протипоказань)**

30

ТАКТИКА ВЕДЕННЯ ХВОРИХ С МОЗКОВИМ ГЕМОРАГІЧНИМ ІНСУЛЬТОМ

1. Обов'язкове лікування в умовах реанімаційного відділення чи спеціалізованого неврологічного відділення в палаті інтенсивної терапії.
2. Проведення переліку досліджень.

31

НЕДИФЕРЕНЦІЙОВАНІ МЕТОДИ ТЕРАПІЇ ЦГ

1. Профілактика і лікування порушень дихання, використання ШВЛ.
2. Засоби, що нормалізують діяльність серцево-судинної системи.
3. Проведення терапії для зменшення набряку мозку.

32

НЕДИФЕРЕНЦІЙОВАНІ МЕТОДИ ТЕРАПІЇ ЦГ

4. Корекція змін газового складу крові та кислотно-лужного балансу.
5. Попередження ускладнень ЦГ.
6. Диференційована терапія, застосування хірургічних методів лікування за показаннями.

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА ТЕРАПІЯ ЦГ

1. Засоби, з гемостатичними ефектами: *етамзилат (дицинон), гемофобін, аскорбінова кислота, препарати кальцію; при субарахноїдальному крововиливі – епсілон-амінокапронова кислота; антагоністи протеолітичних ферментів (контрикал, гордокс); використання селективних блокаторів каналів кальцію; вікасол.*

34

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА ТЕРАПІЯ ЦГ

2. Хірургічне лікування за показаннями (наявність неускладненої гематоми, гострої обструктивної гідроцефалії, лобарної гематоми, $\Rightarrow$ крововиливів у мозочок за відсутності ознак вираженої компресії стовбура мозку).

35

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА ТЕРАПІЯ ЦГ

3. Антиоксидантні та ангіонейропротективні препарати.
4. Реабілітаційна терапія у відновному періоді інсульту (холінергічні засоби, нейропротективні препарати, вітаміни групи В, лікувальна фізкультура).

36

ТАКТИКА ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ МОЗКОВИЙ ІНСУЛЬТ

- 1. Обов'язкове подальше проведення курсу терапії у відділенні нейрореабілітації з використанням медикаментозних та немедикаментозних методів.**

37

ТАКТИКА ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ МОЗКОВИЙ ІНСУЛЬТ

Вторинна профілактика (при МІІ):
антиагрегантні засоби під контролем
коагулограми постійно (плавікс,
клопідогрель, кардіомагніл, аспекард,
аспірин кардіо, екотрин, дипіридамол
тощо); статини для корекції ліпідного
обміну та профілактики атероматозу –
ліпримар, вазиліп, аторвастатин, аторис
и ін.

38

ТАКТИКА ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ МОЗКОВИЙ ІНСУЛЬТ

3. Для інгібування нейронального апоптозу використання антиапоптогенних засобів.
4. Обов'язкова нейро- і ангиопротективна терапії.

39

ТАКТИКА ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ МОЗКОВИЙ ІНСУЛЬТ

- 5. При підвищенні АТ прийом гіпотензивних засобів.**
- 6. Реабілітація в умовах санаторної зони.**

Обов'язкова диспансеризація!

40

СПІНАЛЬНИЙ ІНСУЛЬТ З УРАЖЕННЯМ ПОПЕРЕКОВОГО ПОТОВЩЕННЯ (L1-S2)

1. Гіпоксія, аноксія в басейні артерії

Адамкевича.

**2. Провісники (короткочасні
монопарестезії, тимчасова
слабкість нижніх кінцівок)**

41

СПІНАЛЬНИЙ ІНСУЛЬТ З УРАЖЕННЯМ ПОПЕРЕКОВОГО ПОТОВЩЕННЯ (L1-S2)

3. Гостро, раптово формується руховий дефіцит нижніх кінцівок частіше від додаткових факторів ризику (фізичне перевантаження, інсоляція та ін.).

4. Можливі порушення функції тазових органів.

42

СПІНАЛЬНИЙ ІНСУЛЬТ З УРАЖЕННЯМ ПОПЕРЕКОВОГО ПОТОВЩЕННЯ (L1-S2)

5. Клінічно: в`яла параплегія (арефлексія, відсутність патологічних пірамідних симптомів), провідникові розлади чутливості.

43

Дякую за увагу!

